

Andrzej ŻYLIS

Główny Geodeta Kraju

Do pracy nad kolejną edycją cyklu publikacji stanowisk Głównego Geodety Kraju związanych z przepisami prawa z zakresu geodezji i kartografii zaprosiłem tym razem Panią Sylwię Janiak oraz Panią Urszulę Juszcak z Departamentu Nadzoru i Kontroli w Głównym Urzędzie Geodezji i Kartografii. Inspiracją do pierwszego tematu są wpływające do tego urzędu sygnały niszczenia znaków osnowy geodezyjnej podczas realizacji inwestycji budowlanych, zwłaszcza tych liniowych. Temat ten został omówiony w kontekście nałożonego na starostę zadania koordynowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu. Kolejnym tematem, jest natomiast zagadnienie, które od momentu powstania nie przestało być aktualne, a szkoda, bo problem uzgadniania inicjalnej bazy danych GESUT z podmiotami władającymi sieciami uzbrojenia terenu nie powinien zaprzętać nam już głów. Nadal jednak zaprzęta – mam jednak nadzieję, że już naprawdę niedługo.

Jak zwykle też zwracam uwagę, że przedstawiane przez Głównego Geodetę Kraju stanowiska – choć mają charakter generalny, to ich geneza zawsze wypływa z pytania zadanego przez konkretną osobę w konkretnej sprawie – warto o tym pamiętać.

No i oczywiście stale zachęcam do śledzenia zakładki **BAZA WIEDZY** na naszej stronie internetowej, gdzie znajdziecie Państwo dział: **Najczęściej zadawane pytania** – ufam, że się przyda.

Ochrona znaków geodezyjnych, grawimetrycznych i magnetycznych podczas procesu budowlanego.

Sylwia JANIAK

Specjalista w Departamencie
Nadzoru i Kontroli

Organem odpowiedzialnym za ochronę znaków geodezyjnych, grawimetrycznych i magnetycznych, jak również organem właściwym w zakresie koordynacji usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu jak i wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę – jest starosta. Dwa z ww. zadań wynikają z zapisów ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne¹ (dalej ustawa PGiK) trzecie tj. wydawanie decyzji o pozwoleniu na budowę należy do obowiązków starosty regulowanych ustawą Prawo budowlane².

Analizując projektową fazę procesu inwestycyjnego pod kątem ww. zadań starosty nasuwa się pytanie, czy jeżeli na terenie planowanej inwestycji usytuowane są znaki geodezyjne, grawimetryczne lub magnetyczne oraz urządzenia zabezpieczające te znaki, a w sporządzanych protokołach z narad koordynacyjnych zawarto informację o konieczności ochrony takich znaków, poprzez ich odpowiednie zabezpieczenie w trakcie robót budowlanych, informacja o tym powinna zostać umieszczona w decyzji o pozwoleniu na budowę.

Jak wiadomo obowiązujące przepisy prawa nie obligują projektantów do przekazywania wraz z wnioskiem o pozwolenie na budowę, dokumentacji wynikowej z narady koordynacyjnej. Z kolei z treści art. 35 ust. 1 ustawy Prawo budowlane wynika, że przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę, na staroście jako organie administracji architektoniczno-budowlanej, spoczywa obowiązek sprawdzenia czy do projektu dołączono wymagane opinie, uzgodnienia, pozwolenia i sprawdzenia (art. 35 ust. 1 pkt 3a ww. ustawy), których dołączenie wynika również z przepisów odrębnych ustaw (art. 33 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy). Dokumentacja wynikowa z narady koordynacyjnej nie wpisuje się jednak w katalog ww. obligatoryjnych dokumentów, jej dołączenie nie wynika bowiem z przepisów prawa.

Pomimo, że zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy Prawo budowlane w decyzji o pozwoleniu na budowę organ administracji architektoniczno-budowlanej, w razie potrzeby określa m.in. szczególne warunki zabezpieczenia terenu budowy i prowadzenia robót budowlanych oraz szczegółowe wymagania dotyczące nadzoru na budowie, nie można także wprost uznać, że przepis ten zobowiązuje organ do umieszczania w treści ww. decyzji informacji dotyczących procedur ochrony znaków geodezyjnych.

Jednakże znaki geodezyjne grawimetryczne lub magnetyczne podlegają ochronie prawnej, co wprost wynika z art. 15 ust. 1 ustawy PGiK. Dlatego też w celu zapewnienia bezpieczeństwa prowadzenia prac budowlanych oraz właśnie ich ochrony należy przede wszystkim zapewnić płynność przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi wydziałami starostwa powiatowego, ale co nie mniej ważne, rozstrzygnąć sprawę w sposób kompleksowy, aby uczestnik procesu inwestycyjnego miał komplet informacji, jakie są mu niezbędne dla prawidłowego jego przeprowadzenia.

Warto przypomnieć, że jednym z podstawowych obowiązków kierownika budowy jest odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami budowlanymi, urządzeniami technicznymi i stałymi punktami osnowy geodezyjnej (art. 22 pkt 1 ustawy Prawo budowlane).

W zakresie ochrony znaków geodezyjnych nie sposób również pominąć art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy PGiK, który stanowi, że kto „wbrew przepisom art. 15 niszczy, uszkadza, przemieszcza znaki geodezyjne, grawimetryczne lub magnetyczne i urządzenia zabezpieczające te znaki oraz budowle triangulacyjne, a także nie zawiadamia właściwych organów o zniszczeniu, uszkodzeniu lub przemieszczeniu znaków geodezyjnych, grawimetrycznych lub magnetycz-

¹ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151, ze zm.)

² Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2025 r. poz. 418, ze zm.)

nych, urządzeń zabezpieczających te znaki oraz budowli triangulacyjnych", podlega karze grzywny. Orzekanie następuje na podstawie przepisów w sprawach o wykroczenia. Kwalifikacja czy dany czyn jest wykroczeniem należy do organów ścigania, dlatego każdorazowo fakt zniszczenia, uszkodzenia lub przemieszczenia znaku (zdefiniowanego w art. 2 pkt 5 ustawy PGiK) należy do tych właśnie organów zgłosić.

Warto na koniec dodać, że uzyskanie przez starostę informacji o zniszczeniu, uszkodzeniu, przemieszczeniu znaku lub zagrożeniu przez niego bezpieczeństwu życia lub mienia nakłada na ww. organ konkretne obowiązki wynikające z treści § 9 rozporządzenia w sprawie ochrony znaków geodezyjnych, grawimetrycznych i magnetycznych³. W takiej sytuacji starosta zobowiązany jest:

- 1) przeprowadzić niezwłocznie sprawdzenie stanu znaku oraz usunąć pozostałości po zniszczonych lub uszkodzonych znakach, urządzeniach zabezpieczających znaki albo budowlach triangulacyjnych,
- 2) w przypadku, gdy dotyczy to znaku podstawowej osnowy geodezyjnej, grawimetrycznej lub magnetycznej, przekazać Głównemu Geodecie Kraju protokół czynności, o których mowa w pkt 1,
- 3) złożyć wniosek o przeprowadzenie postępowania w celu ustalenia i ukarania sprawcy w razie podejrzenia popełnienia wykroczenia, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Uzgodnienie inicjalnej bazy danych GESUT z podmiotami władającymi sieciami uzbrojenia terenu

Urszula JUSZCZAK

Główny specjalista w Departamencie
Nadzoru i Kontroli

Jak wiemy, powiatowa baza GESUT jest zakładana i prowadzona przez starostów dla obszaru powiatu na podstawie:

- 1) materiałów przyjętych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- 2) dokumentów, które były wynikiem narad koordynacyjnych;
- 3) danych i informacji pozyskanych od podmiotów władających sieciami uzbrojenia terenu;
- 4) danych i informacji pozyskanych z innych rejestrów publicznych.

Na podmioty, które władają sieciami uzbrojenia terenu, został nałożony obowiązek współdziałania ze starostami w procesie zakładania i prowadzenia geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu (art. 28e ustawy PGiK).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2014 r. poz. 897)⁴, założenie powiatowej bazy GESUT obejmuje kolejno następujące po sobie działania:

- 1) założenie przez starostę inicjalnej bazy danych GESUT;
- 2) przedłożenie przez starostę inicjalnej bazy danych GESUT podmiotom, które władają sieciami uzbrojenia terenu;
- 3) wydanie przez podmioty, które władają sieciami uzbrojenia terenu, opinii co do zgodności treści utworzonej przez starostę inicjalnej bazy danych GESUT ze stanem wynikającym z dokumentacji prowadzonej przez te podmioty, w tym wskazanie ewentualnych nieprawidłowości w treści tej bazy;
- 4) rozpatrzenie zgłoszonych przez te podmioty uwag do przedłożonej treści inicjalnej bazy danych, powiadomienie tych podmiotów o sposobie rozpatrzenia zgłoszonych uwag oraz ewentualna modyfikacja inicjalnej bazy danych GESUT;
- 5) zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej właściwego miejscowo starostwa powiatowego lub urzędu miasta informacji o utworzeniu powiatowej bazy GESUT.

³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 kwietnia 1999 r. w sprawie ochrony znaków geodezyjnych, grawimetrycznych i magnetycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1357)

⁴ dalej ustawa zmieniająca PGiK.

Analizując ww. procedurę pojawia się pytanie, czy poszczególnym podmiotom należy udostępnić inicjalną bazę danych GESUT w pełnym zakresie, czy każdemu z tych podmiotów należy udostępnić jedynie tę część inicjalnej bazy danych GESUT, która dotyczy sieci uzbrojenia terenu, którą władają podmioty.

Odpowiedź na to pytanie jest zawarta zarówno w art. 28e ustawy PGiK, jak i we wskazanym wcześniej art. 5 ustawy zmieniającej PGiK, zgodnie z którymi starosta tworzy jedną bazę inicjalną GESUT. Przepisy te jednoznacznie wskazują również na to, że opinia ma dotyczyć „utworzonej przez starostę inicjalnej bazy danych”, a nie jakiegokolwiek jej części. Zatem starosta powinien przedłożyć podmiotom, które władają sieciami uzbrojenia terenu, pełną treść inicjalnej bazy danych GESUT i w odniesieniu do tej bazy każdy z tych podmiotów powinien wydać właściwą opinię. Podmiot, który władają siecią uzbrojenia terenu, i któremu starosta przedłożył inicjalną bazę danych GESUT, powinien wydać opinię co do zgodności treści tej bazy ze stanem wynikającym z dokumentacji prowadzonej przez ten podmiot, a także wskazać ewentualne nieprawidłowości w treści tej bazy, w terminie 60 dni od dnia jej udostępnienia przez starostę. W przypadku niewydania opinii we wskazanym terminie, treść inicjalnej bazy danych GESUT uznaje się za uzgodnioną z tym podmiotem. Na uzasadniony wniosek podmiotu zobowiązanego do wydania tej opinii starosta może wydłużyć termin na jej wydanie do 90 dni.

Zgodnie z art. 5 ustawy zmieniającej PGiK, po uzyskaniu opinii podmiotów, które władają sieciami uzbrojenia terenu, starosta powinien rozpatrzyć ewentualne uwagi zgłoszone przez podmioty władające sieciami uzbrojenia terenu do przedłożonej treści inicjalnej bazy danych, powiadomić te podmioty o sposobie rozpatrzenia zgłoszonych uwag oraz ewentualnie dokonać modyfikacji inicjalnej bazy danych GESUT. Zgodnie z § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie GESUT⁵ powinno to nastąpić niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 30 dni od dnia uzyskania opinii. Na zakończenie tego procesu starosta zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej właściwego miejscowo starostwa powiatowego lub urzędu miasta informację o utworzeniu powiatowej bazy GESUT.

Z prowadzeniem bazy danych GESUT nieodłącznie wiąże się także udostępnienie danych, które odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie PGiK i odpowiednich, wydanych do niej przepisach wykonawczych. Z udostępnieniem bazy danych GESUT wiąże się kolejne pytanie. Mianowicie, czy za pierwsze udostępnienie podmiotowi władającemu siecią uzbrojenia terenu zbiorów danych powiatowej bazy GESUT, dotyczących sieci uzbrojenia terenu znajdującej się we władaniu tego podmiotu, po otrzymaniu przez starostę od tego podmiotu opinii, o której mowa w art. 28e ust. 1 pkt 1 ustawy PGiK nie pobiera się opłaty.

Zarówno pierwsze, jak i każde kolejne udostępnienie podmiotowi władającemu siecią uzbrojenia terenu zbiorów danych powiatowej bazy GESUT, dotyczących sieci uzbrojenia terenu znajdującej się we władaniu tego podmiotu, odbywa się z uwzględnieniem przepisów ustawy PGiK, w szczególności art. 40a ust. 2 pkt 5 ustawy oraz ust. 4 pkt 3 Załącznika do ustawy PGiK.

Zgodnie z art. 40a ust. 2 pkt 5 ww. ustawy nie pobiera się opłaty za udostępnianie w postaci elektronicznej zbiorów danych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego za pierwsze udostępnienie podmiotowi władającemu siecią uzbrojenia terenu zbiorów danych powiatowej bazy GESUT, dotyczących sieci uzbrojenia terenu znajdującej się we władaniu tego podmiotu, po otrzymaniu przez starostę od tego podmiotu opinii, o której mowa w art. 28e ust. 1 pkt 1 ustawy. Jest to jeden z wyjątków od zasady odpłatności za udostępnienie danych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego. Zatem, jeśli podmiot nie przekazał takiej opinii, a tym samym uzgodnienie treści inicjalnej bazy danych GESUT nastąpiło w trybie art. 28e ust. 2 ustawy PGiK, starosta nie ma podstaw do zastosowania zwolnienia z opłaty określonej w art. 40a ust. 2 pkt 5 tej ustawy. W takim przypadku, a także w przypadku każdego kolejnego udostępnienia tych danych wskazanym podmiotom, do obliczenia należnej opłaty ma zastosowanie współczynnik CL, który zgodnie z ust. 4 pkt 3 Załącznika do ustawy PGiK przybiera wartość 0,1.

⁵ Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu (Dz. U. z 2021 r., poz. 1374)